

Zpráva o činnosti za rok 2018

(www.svatkyremesel.cz, www.osremesla.eu)

Řemesla v Kunštátě, z.s.

Hrnčířská 94, Kunštát, 67972

IČ: 22674071

Řemesla v Kunštátě vznikla jako občanské sdružení, následně zapsaný spolek, v roce 2007.

Účelem spolku je vytvořit z Kunštátu centrum prezentace tradičních řemesel živou formou, a také vzdělávání a šíření tradičního kulturního dědictví mezi členy spolku a veřejnost.

Hlavním cílem spolku je trvalá ochrana, zachování, identifikace, rozvoj a podpora nemateriálního kulturního dědictví na území Jihomoravského kraje.

Tento účel je naplňován zejména prostřednictvím:

- Organizováním „Svátků řemesel a krásy ušlechtilých koní v Kunštátě“.
- Udržováním a rekonstruováním „Památníku hrnčířských domů“ do historické podoby odpovídající stavební tradici kunštátského regionu, a to za pomoci stavebních historiků, architektů, archivářů, archeologů a dalších. Cílem je objekt zachránit a zapsat na seznam kulturních památek České republiky.
- Podporováním a aktivním sběrem dokumentů, fotografií a pamětihodností, které se týkají města Kunštátu a jeho nejbližšího okolí.
- Podporováním a aktivní spoluprací na vzniku odborných publikací a knih, které souvisí z historií Kunštátu a jeho nejbližšího okolí.

Svátky řemesel a krásy ušlechtilých koní

Cíl:

- Vytvořit v rámci pořádání akce přirozené centrum řemeslné výroby a přehlídky ušlechtilých koní.
- Pestrou, atraktivní a mezigeneračně přijatelnou a dostupnou formou zajistit živou prezentaci tradičního i uměleckého řemesla.
- Zajistit trvalou prezentaci odborných učilišť, středních škol a učebních oborů tradičních řemesel a zajistit tak možnost hlavně mladým lidem seznámit se s řemeslem živě, nejen z propagačních materiálů škol.

Cílová skupina:

Svátky řemesel jsou atraktivním prostředím pro všechny generace, pro rodiny s dětmi, seniory, odbornou řemeslnou i uměleckou veřejnost, podnikatelskou sféru, vzdělávací instituce a další zájmové a společenské skupiny.

Přínos projektu:

- Svátky řemesel již více než 12 let jsou tradiční oslavou lidské tvořivosti v městě Kunštátě. Smyslem celé akce je připomínat lidová řemesla a oživovat historickou paměť společnosti, rozvíjet povědomí a zájem o řemesla nová. Zajistit pokračování tradičních dovedností i u mladé generace a podnítit jejich zájem o tradiční způsob obživy, typický pro náš národ.
- Prezentace vzdělávacích institucí, odborných učilišť a škol široké veřejnosti.
- Ukázky rukodělné tvorby chráněných dílen, klientů z Domovů pro zdravotně postižené, jako prostředek sbližující širokou veřejnost s osobami zdravotně postiženými, či jinak sociálně znevýhodněnými.
- Vytvoření interaktivního prostředí pro setkání odborné veřejnosti, zástupců vzdělávacích institucí, řemeslných mistrů a podnikatelských subjektů, jako živý workshop.
- Spojení atraktivního místa, kulturního a odborného programu - místo pro setkání široké veřejnosti (všech věkových skupin a zájmů) s tradiční i novodobou řemeslnou výrobou.

Územní specifikace:

Svátky řemesel jsou již více než 10 let realizovány ve městě Kunštát. Kunštát je přirozené historické, kulturní a společenské centrum regionu, které je v rámci ČR i Evropy známé zejména díky hrnčířské tradici, která má více než 400 letou doložitelnou historii.

Aktivity projektu:

- Každý druhý víkend v červnu se Panská zahrada v Kunštátě promění ve velkolepou oslavu lidské tvořivosti. Představena jsou pod širým nebem lidová i umělecká řemesla. Akce je vždy provázena bohatým kulturním programem.
- V živých scénických obrazech je představováno magické pouto člověka s koněm a výjimečné přátelství v celé jeho kráse. Koně jsou nedílnou součástí lidských pracovních aktivit od nepaměti.
- Ve spolupráci s Jihomoravským krajem jsou všechny ročníky Slavnostního vyhlášení a udělení titulu Mistr tradiční rukodělné výroby Jihomoravského kraje realizovány v rámci programu Svátků řemesel.
- Každoročně je nabízena a umožněna bezplatná prezentace odborných učilišť a středních škol a chráněných dílen a zařízení poskytující sociální služby.
- Smyslem celé akce je připomínat lidová řemesla a oživovat historickou paměť společnosti. Návštěvníci mají možnost nejen sledovat řemeslníky při práci, ale práci si i vyzkoušet, nebo s mistry řemesel konzultovat odbornou problematiku.
- Vytváření prostředí pro neformální odborné workshopy a přednášky.
- Každoroční účast mistrů řemeslníků oceněných na celostátní i krajské úrovni jsou garantem kvality a odbornosti účastníků.

Rozpočet projektu:

Celkové náklady projektu: 1 400 000 Kč

Zdroje financování:

• Sponzorské dary	10 %
• Dotace JMK a města	35 %
• Vlastní zdroje (vstupné)	55 %

Památník hrnčířských domů:

Na místě domu Adolfa Čáslavského v Kunštátě čp. 94, kde ještě na začátku minulého století působila hrnčířská dílna, existovala prastará hrnčířská dílna už v roce 1597. Tehdy to byla první hrnčířská dílna v Kunštátě. Spolek Řemesla v Kunštátě buduje v tomto objektu stálou expozici, která bude trvale připomínat slavnou místní hrnčířskou tradici. Názorně přiblíží především výrobní zařízení a postup hrnčířské práce, které byly tehdy ve všech hrnčířských domech téměř stejné. Od konce 16. století až do jejich zániku v 19. a 20. století jich v Kunštátě existovala víc než stovka. Úspěšně byla zahájena rekonstrukce starého objektu, připravuje se scénář a libreto muzejní expozice dokládající výrobu rezné keramiky v 17. až 19. století.

V minulých letech jsme během hrnčířského jarmarku otevřeli v památníku tradiční kavárnu a pečením buchet. Zájem ze stran veřejnosti byl veliký, navštívilo nás více než 400 návštěvníků jarmarku. Letos nebylo možné tuto aktivitu provést kvůli probíhajícímu archeologickému výzkumu v objektu.

Budeme se snažit jednat s organizátory hrnčířského jarmarku o začlenění památníku do první návštěvní zóny.

Budeme řešit další využití objektu po konečném odkoupení od nynějších majitelů.

Vzdělávací projekt:

Využití zkušeností spolku Řemesla Kunštát v ICT pro vzdělávání cílových skupin

Podpořeno z operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost v JM kraji.

Cílem projektu bylo připravit a pilotně ověřit kurzy dalšího vzdělávání zrakově handicapovaných a pracovníků v oblasti uchování kulturního dědictví. Projekt byl vytvořen na základě zjištěné aktuální poptávky po rozvoji znalostí a dovedností pro využívání ICT při pracovních činnostech nevidomých a při digitalizaci a archivaci kulturních hodnot. Jednotlivé kurzy na sebe navazují a přinášejí získání ucelených dovedností v definovaných oblastech. Informovanost cílových skupin zajistil u modulu pro zrakově handicapované partner projektu a další spřízněné organizace (Tyfloservis, SONS Blansko, Bílý klíč porozumění a Kunštát PRO FUTURO o.p.s.). Cílovou skupinu pracovníků kulturních institucí pomohly získat nejen dobré kontakty z dosavadní spolupráce s členy spolku, ale též publicita, kterou získalo v odborných kruzích vytvoření makety Codexu Gigas a maket pergamenových rukopisů královny Elišky Rejčky.

Tento projekt byl v roce 2017 závěrečnou zprávou ukončen.

Základní škola v Kunštátě dále bezplatně využívá 5 počítačů ve svých učebnách k běžné výuce žáků.

Dům hrnčíře Válka:

V rámci projektu Dům Hrnčíře Válka se nám za podpory Jihomoravského kraje v letošním roce podařilo provést:

- archeologický průzkum podlah a byly zachyceny všechny stavební vrstvy domu v jednotlivých vývojových etapách – včetně textového a grafického znázornění nalezených vrstev a objektů průzkum domu in situ, hypotetické vyhodnocení stáří konstrukcí a dendrochronologická datace konstrukce stavební doměření stavby
- statický průzkum současného stavu veškerých konstrukcí stavby
- architektonický návrh objektu včetně dispozic místností a okolí stavby
- vytvoření konceptu využití a stanovení kapacity objektu
- studie využitelnosti objektu – kalkulace nákladů na provoz
- koncept vytápění
- návrh materiálového řešení stavby
- vytvoření projektové dokumentace pro územní řízení včetně položkového rozpočtu pro rekonstrukci objektu

V neposlední řadě se v rámci projektu vytvořil grafický návrh budoucí expozice – návrh interiéru, rozložení expozice, osvětlení, výběr materiálu (text a fotografie) pro expozici a návrh webových stránek. www.dumhrncirevalka.cz

Celkové náklady projektu:

270 000 Kč

Zdroje financování:

- Dotace JMK 190 000,-Kč
- Vlastní zdroje 80 000,-Kč

Dům hrnčíře Válek (Kunštát čp. 94)

06. 02. 2019 – Václav Kolařík

...tam, kde Vysočina nabírá dech a pole skládají slib chudoby... leží Kunštát, proslulý mimo jiné mnohasetletou hrnčířskou historií. A právě dům čp. 94 stojí, alespoň z pohledu psané historie, na jejím počátku. Roku 1599 koupil Matouš Karpíšek grunt po nebožtíkovi hrnčíři Válkovi ...se vším příslušenstvím co ten grunt od starodávna za právo má. *Nejstarší zpráva o hrnčířích v Kunštátě je také poslední zmínkou o vykonávání tohoto řemesla na čp. 94.* Později se již na domě žádný zástupce hrnčířského řemesla nepřipomíná. Že měl hrnčíř Válek své bezejmenné předchůdce, se podařilo zjistit až na počátku loňského roku při záchranném archeologickém výzkumu.

Archeologický výzkum provádíme v souvislosti s přípravou celkové rekonstrukce objektu, ve kterém by měla péčí zapsaného spolku Řemesla v Kunštátě vzniknout moderní expozice, představující dlouhou tradici hrnčířství v Kunštátě a blízkém okolí. Úkolem výzkumu je především zjistit stav dochování archeologických terénů ohrožených budoucími stavebními úpravami a přispět k poznání staršího historického vývoje usedlosti a jejích předchůdců, které již nenalezneme v písemných a ikonografických pramenech a také není doloženo ve hmotě současného domu.

Vznik stávající usedlosti můžeme na základě dendrodat odebraných Tomášem Kynclem položit do přelomu 18. a 19. století. Výzkum odkryl pozůstatky původních dřevěných podlah souvisejících se stávajícím domem. Rozšíření jižní místnosti uličního traktu krátce po roce 1866 doložil nález odbouraného zdiva původní jižní stěny místnosti. Z archeologického výzkumu je patrné, že oba chlévy byly k stávající usedlosti přistavěny dodatečně a původně se na jejich místě rozkládal dvůr. Stávající stavba čp. 94 nahradila pravděpodobně dřevěnou roubenou usedlost, jejíž vícero fází doložil především nález hliněných podlah. Některé z nich ukazují na zánik spalitelných částí domu požárem. Nejmladší z těchto podlah byly pravděpodobně spolu s většinou obvodových stěn, respektive podezdívkami stěn a příček, odstraněny výstavbou stávajícího domu. Datovat tyto usedlosti můžeme široce do intervalu 16. až 18. století.

Zásadní zjištění jsme učinili pod východní stěnou střední místnosti uličního traktu domu. Byly zde odkryty pozůstatky západní části do geologického podloží zahloubené hrnčířské pece i s částí předpeční jámy. Větší, východní část pece se nacházela mimo půdorys dnešního domu a byla zničena při jeho výstavbě. Pod raně novověkými hliněnými podlahami se v obou zkoumaných místnostech uličního traktu podařilo také odhalit několik menších objektů, jejichž přesnou funkci nemůžeme vzhledem k malému rozsahu sondáže přesně určit. Je zřejmé, že všechny neexistovaly současně, ale vznikaly a zanikaly postupně. Většina však zanikla v průběhu 15. století. Existence těchto výkopů se ne zcela slučuje s přítomností obytné části usedlosti v tomto prostoru a nutí nás uvažovat, zda se zde v tomto období vůbec řádná usedlost nacházela, případně jakou měla podobu. Naopak přítomnost některých nálezů v zásypech těchto objektů nás vede k domněnce, že se podařilo odhalit prostor středověké hrnčířské dílny. Nacházely se zde větší i menší kusy zpracované a místy i s mletým grafitem smíchané hlíny. Rovněž se ve výplni objektů objevoval kusový i nadrcený grafit, který můžeme považovat za nepřímý doklad hrnčířské výroby. Na přítomnost lehčích dřevěných nebo dřevohliněných nadzemních staveb ukazují nálezy systému menších kulových jam.

Z celkového kontextu archeologického výzkumu vyplývá, že se pod usedlostí čp. 94 podařilo odkryt pozůstatky hrnčířské dílny pracující v průběhu 15. století. Nálezy zpracované hrnčířské hlíny v planýrkách staveb 16. století dokládají pokračování řemesla i v průběhu raného novověku a ukazují, že hrnčíř Válek byl s velkou pravděpodobností na konci 16. století posledním z dlouhé řady zde působících hrnčířských mistrů.

Zatímco zpracovatelé archivní rešerše s povzdechem konstatovali, že „*delší tradice hrnčířského provozu se zde nepotvrdila*“ a „*naopak se jeví, že první, na přelomu 16. a 17. století doložený majitel objektu hrnčíř Válek, byl ve svém řemesle výjimečný*“, můžeme na základě informací získaných archeologickým výzkumem poopravit skepsi získanou při zpracování písemných pramenů konstatováním, že **delší tradice hrnčířského provozu se zde pro období 15. a 16. století potvrdila a na přelomu 16. a 17. století doložený majitel objektu hrnčíř Válek, byl ve svém řemesle poslední.**

Závěr:

Nedílnou součástí výroční zprávy je kopie daňového přiznání za rok 2018 a stanovy platné od 1.1.2017.

V Kunštátě, 28.2.2019

Bc. Marie Wetterová

Fotodokumentace:

Archaia Brno z.ú.

Archaia Brno z.ú.

